
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

סמלים, מנהגים ופולחן באסלאם - 38007

תאריך עדכון אחרון 21-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אהוד מוסט

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: ehud19190@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש במייל

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס נסקור את הסמלים המזוהים עם האסלאם לאורך ההיסטוריה, המנהגים והפולחן הדתי. זאת בהתייחס לשני הזרמים המרכזיים הסונה והשיעה תוך עמידה על המאפיינים המשותפים וההבדלים. הקורס יסקור כיצד התגבשו הסמלים החל מראשית ימי האסלאם ואת הקשר בין המנהגים הנפוצים בחברה האסלאמית לבין הפולחן הדתי והתפתחותם במהלך ההיסטוריה המוסלמית.

מטרות הקורס:

הכרות עם סמלי האסלאם מנהגיו ופולחניו (סונה ושיעה)

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להכיר מאפיינים תרבותיים ודתיים המרכיבים את דת האסלאם בזרם הסוני והשיעי ולהכיר את מקורותיהם ושורשיהם ההיסטוריים. לזהות סמלים אסלאמיים ולהבין את משמעותם ההיסטורית ומקורות התפתחותם.

דרישות נוכחות (%) :

90

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. המסע אל לב ליבו של המזרח המוסלמי המסתורי - הרפתקנים מתווכים את המזרח ודימויו למערב מהמאה ה-16.
2. הטהרה והתפילה, המסגד, החסינה והזיכרון - מקומות הפולחן וחוקי הפולחן.
3. משקאות ועישון באסלאם - על פסקי הלכה ונסיבות חברתיות.
4. בעלי חיים, מטבעות ודגלים - האבולוציה של סמלים בהיסטוריה המוסלמית.
5. במעגל החיים - לידה - חתונה - גירוש - קבורה - מנהגים ומקורותיהם.
6. החג' למכה - התפתחות הפולחן ומנהגי העליה לרגל.
7. העולמות האחרים - עין הרע, ג'ינים ומפלצות ודרכי ההתמודדות איתם.
8. חגים באסלאם וחגיגת האבל הגדולה בשיעה - התפתחות היסטורית
9. טבעות וקמענות לאורך ההיסטוריה האסלאמית
10. קרבות ומצביאים מפורסמים באסלאם שהפכו לסמל.
11. התפתחות רעיון הג'יהאד וההקרבה עצמית לאורך ההיסטוריה - מקרה בוחן החשאשיון. דמות הגיבור השיעי.
12. יום הדין - סימני הגעתו והופעת המהדי.

חומר חובה לקריאה:

מירי אליאב-פלדון, "לודוביגו די ורתמא: מתחזה סדרתי", זמנים: רבעון להיסטוריה, 2016, עמ' 82-89.

יוחנן פרידמן, "מצוות היסוד". מאיר בר-אשר ומאיר חטינה, עורכים, האסלאם: היסטוריה, דת, תרבות, ירושלים: האוניברסיטה העברית, עמ' 256-266.

חאתם מחאמיד וחיים נסים. "המחלוקת בסוגיית הקפה בשלהי התקופה הממלוכית ובראשית התקופה העותמאנית- היבטים הלכתיים והיסטוריים". המזרח החדש, כרך נ"ו, 2017, עמ' 19-38.

Adam Silverstein, *Islamic History*. Oxford University Press, 2010, pp. 63-79

בן-יאיר, באזאר: סיור מודרך בתרבות האסלאם, ניב, 2021, עמ' 251-265.

מיכאל לקר, "הסכם חדיביה וכיבוש ח'בר היהודית", פעמים, אוקטובר 1994, עמ' 6-15.

Hadas Hirsch, "The Prophet Muhammad's Ring: Raw Materials, Status, and Gender in Early Islam"
Journal of Arabian Studies, 11:2, 314-328, 2021

מיכאל לב, "ג'האד". מאיר בר-אשר ומאיר חטינה, עורכים, האסלאם: היסטוריה, דת, תרבות. ירושלים: האוניברסיטה העברית, 2017. עמ' 281-303.

,David Cook

*The Mahdi's Arrival and the Messianic Future State According to Sunni and Shi'ite Apocalyptic Scenarios. The Hebrew University of Jerusalem
The Nehemia Levtzion Center for Islamic Studies. 2014, pp 1-26*

אורי רובין, הקוראן: דבר הקול האלוהי אל מוחמד השליח, מאגנס, האוניברסיטה העברית, 2019, 140-155.

חומר לקריאה נוספת:

אוסאמה אבן מונקד', נסיון חי: זכרונותיו של אביר מוסלמי בימי מסעי הצלב, (תרגמה מערבית: אלה אלמגור), הוצאת חרגול-עם עובד, תל אביב, 2011.

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 90 %
נוכחות / השתתפות בסיוור 10 %

מידע נוסף / הערות: